

[Askjær Jørgensen]

nogle flere penge ud til erhvervslivet, rationaliserer de, og så producerer de noget mere med den samme arbejdskraft. Nå, ja, men det er så i orden, så får man altså en større produktion, og den forudsætter hr. Tinning jo også bliver afsat. Det vil altså sige, den giver indtægter, lige så vel som når man får indtægter fra Nordsøen. På en eller anden måde giver det altså gevinst. Det gør det.

Jeg skal glæde hr. Tinning med, at det var min sidste lektion til hr. Tinning for i dag.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Jeg skal også holde mig til mine sidste bemærkninger og bare sige, at jeg tror ikke, denne helt generelle diskussion fører nogen steder hen, men jeg vil foreslå hr. Askjær Jørgensen at gøre to ting. Den ene er at læse den beskæftigelsesplan, vi har lavet. Den anden er at dokumentere virkningen af de tilskud til erhvervslivet. For selvfølgelig er det rigtigt, at også når der sker rationaliseringsinvesteringer og sådan noget, så bliver der produceret et eller andet. Men min pointe var netop, at hvis man vælger den anvendelse af de 10 mia kr., så sker der en stigning i arbejdsløsheden, dvs. et fald i muligheden for at producere de værdier, vi snakker så meget om. Det er det, der er hovedproblemet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, bestræber jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 17:

Forslag til folketingsbeslutning om forsøg med udsendelse af dagblade som lydavisere til blinde, svagsynede og andre læsehandicappede.

Af Ingerlise Koefoed (SF) m. fl.
(Fremsat 9/11 82).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Palle Simonsen):

Det forslag om forsøg med udsendelse af dagblade som lydavisere, der nu er fremsat af SF, rejser umiddelbart det spørgsmål, om der er behov for forsøg, og dernæst, om tidspunktet for et eventuelt forsøg er rigtigt valgt.

For så vidt angår det første spørgsmål er forslagsstillerne selv i bemærkningerne til forslaget inde på, hvad der allerede i dag findes af informationsmateriale, der er tilgængeligt for blinde og svagsynede, og jeg vil kort supplere forslagsstillerens oplysninger.

For det første kan jeg oplyse, at der her i landet findes ca. 10.000 blinde og svagtseende. Hvor mange der i øvrigt er læsehandicappede, har vi ikke tal på. Flertallet af de blinde og svagtseende er ældre, der er blevet synshandicappede i en relativt sen alder, og ca. 350 er børn.

Som forslagsstillerne nævner, er der mulighed for på nogle biblioteker at låne lokale lydavisere. Kulturministeriet har herom oplyst, at der pr. 1. november 1982 enten var igangsat eller var vedtaget til igangsættelse i begyndelsen af 1983 37 lydavisere i biblioteksregie, dækkende 46 kommuner. Lydavisere produceres som nævnt i biblioteksregie og derfor under hensyntagen til bibliotekslovens krav om alsidighed, aktualitet og kvalitet. De lokale lydavisere udsendes én gang ugentlig på bånd af 60-90 minutters varighed. Det indlæste stof er fra de trykte lokalavisere og information fra de kommunale forvaltninger. Der sker en udvælgelse, men det, der tages med, indlæses i sin helhed uden at blive redigeret.

Ved lov nr. 250 af 27. maj 1981 om ændring af lov om folkebiblioteker m.v. blev der som bekendt åbnet mulighed for at yde statstilskud til lydavisere med 50 pct. af første års drifts- og etableringsudgifter. I 1981 blev

[Socialministeren]

der bevilget i alt ca. 1,1 mill. kr. som særligt statstilskud til dette formål. Pr. 1. november 1982 var der yderligere bevilget ca. 1 mill. kr.

Som forslagsstillerne også nævner, eksisterer der endvidere en landslydavis. Den er siden 1958 blevet udgivet af statens bibliotek og trykkeri for blinde med to ugentlige udgivelser med en spilletid på tre timer. Landslydavisen redigeres på grundlag af et dækkende udsnit af danske dagblade og har omkring 1.500 abonnenter. Alle udgifter, også forsendelsesomkostningerne, dækkes af staten.

Vi har altså et vist erfaringsgrundlag, som kan stilles til rådighed for dagbladene.

Forslagsstillerne nævner imidlertid, at nogle særlige problemer må belyses gennem den foreslåede forsøgsordning. Det er ophavretlige problemer, omfangsproblemer og økonomiske problemer. Jeg kan i den forbindelse pege på, at ophavsretsspørgsmålet i forbindelse med lydavisers i folkebibliotekerne er blevet behandlet af et udvalg nedsat af kulturministeriet om blindes og svagtseendes biblioteksbetjening. Jeg kan henvise interesserede til den betænkning, der netop for nylig er afgivet af dette udvalg.

For så vidt angår de to andre problemer, omfangsproblemet og det økonomiske, mener jeg, at vi kan hente erfaring fra Sverige, hvor der som nævnt i bemærkningerne til forslaget allerede har været iværksat forsøg med dagblade som lydavisers. Kulturministeriet har oplyst, at det svenske forsøg, der begyndte i 1978, omfattede tre provinsdagblade, der blev redigeret og indlæst på avisredaktionerne på udgivelsesdagen. I en rapport om forsøgene fra 1980 konkluderes, at udgifterne til en kassettedistribueret daglig lydavis af en times varighed vil beløbe sig til 583.000 svenske kroner og for en radiodistribueret udgave til 405.000 svenske kroner. Jeg mener på baggrund af den viden, jeg har fremført om produktion af lydavisers, at det er særdeles tvivlsomt, om det er forsøg, vi har behov for i øjeblikket at få dagbladene til at gå ind i. Forsøg med den udgiftsmæssige konsekvens, som de svenske erfaringer peger på, kan staten ikke tage det økonomiske ansvar for i en tid, hvor vi må indskrænke på praktisk taget alle områder.

Regeringen erkender naturligvis, at der er en række forhold i forbindelse med produktion af lydavisers, som må afklares, fordi vi

også betragter det rejste problem som et vigtigt problem. Regeringen mener imidlertid, at disse forhold kan behandles i mediekommissionen, der netop har til opgave at gennemføre en sammenhængende vurdering af udviklingen inden for massekommunikation og at fremskaffe grundlaget for formuleringen af en fælles offentlig mediepolitik. Regeringen anser spørgsmål om handicappedes adgang til information som et væsentligt led i en offentlig mediepolitik.

Jeg kan tilføje, at jeg af statsministeren er blevet orienteret om, at der mellem ham og Dansk Blindesamfund har fundet en brevveksling sted om nedsættelse af et udvalg vedrørende gennemførelse af en ordning med lydavisers. Statsministeren har her meddelt Dansk Blindesamfund, at han ønsker at afvente mediekommissionens behandling af problemet om dagblade på lydbånd, inden han tager stilling til spørgsmålet om nedsættelse af et særligt udvalg.

Et eventuelt forsøgsprojekt – for det afviser jeg naturligvis ikke fuldt og helt – bør således afvente behandlingen i mediekommissionen og eventuelt i det omtalte særlige udvalg. Regeringen kan på den baggrund ikke gå ind for det fremsatte forslag til folketingsbeslutning på nuværende tidspunkt, men som jeg har præciseret i mit svar her, vil vi naturligvis følge denne sag meget opmærksomt og er også interesserede i, at der sker en afklaring.

Søren Hansen (S):

Socialdemokratiet ser med sympati på og er positivt over for forslaget. Vi synes, det er godt, at man i forslaget ikke bare taler om de blinde og de svagtseende, men at man har udvidet begrebet til også at omfatte andre læsehandicappede. Vi er ganske mange i dette land, der kan tale med om, hvad følgerne er af, at man har vanskeligere end de fleste ved at tilegne sig stof gennem almindelig indlæsning. Derfor synes vi, det er overordentlig udmærket, at man har udvidet begrebet til også at omfatte denne gruppe.

Teknikken kommer os gud ske lov til hjælp. Med radio og båndoptager kan man gøre mange ting, som man ikke kunne tidligere. Man kan oven i købet klare det problem, som forslagsstillerne nævner her, ikke at kunne lægge Radioavisen til side og høre

[Søren Hansen]

den senere. Det kan man rent faktisk med en båndoptagers hjælp. Men der er her tale om en befolkningsgruppe, som jo ikke bare har disse problemer, men også en lang række andre praktiske problemer og vanskeligheder af forskellig karakter, sådan at der er al mulig grund til at gøre, hvad man kan for at lette den så meget, som det overhovedet er muligt. Her er et af de områder, hvor man kan lette og skabe et bedre grundlag for de pågældende. Det er ikke bare et spørgsmål om at få den ene lydavis til rådighed, som der er tale om, det er også et spørgsmål om at få de andre muligheder, som man i øjeblikket ikke har. Der er helt givet, som forslagsstillerne peger på det, nogle områder, som der kunne være et rimeligt behov for at få styrket yderligere.

Jeg kan ikke lade være med alligevel i denne debat at sende en venlig hilsen til Danmarks Radio, specielt til radiodelen begribeligvis, den, der så ofte har fået så mange på pukkelen, også fra denne talerstol. Når man ser ned over den udsendelsesflade, der er tale om, med Nyhedsmagasinet, med Radiotinget, med Radioteateret, med Kvart i Fem, med Familiespejlet, med Ugerevyen og sågar de satiriske programmer søndag morgen, er der her helt givet en dækning af et område, som uden den relativt høje kvalitet og den meget store sendeflade på disse områder, man har i radioen, ville betyde, at den pågældende befolkningsgruppe stod langt svagere, end den står nu.

Men selv om radioen er god på en række områder, løser det ikke problemerne. Selv om teknikken er langt bedre nu, end den har været tidligere, har den heller ikke løst alle problemer. Det vil dette forslag heller ikke gøre, men det vil bringe os lidt længere i retning af en mere rimelig behandling af de mennesker, der her er tale om, og derfor ser vi på forslaget med megen sympati.

Elisabeth Krog (KF):

Det beslutningsforslag, som foreligger her, er jo ikke noget helt nyt – der har været fremsat lignende forslag både i april og i december 1980 – og i det konservative folkeparti har vi haft megen sympati både for de foregående forslag og for det her foreliggende.

Vi erkender, at der er problemer og begrænsninger i forbindelse med blindes, svagsynedes og læsehandicappedes informationsmuligheder, mangler, som vi gerne ville være med til at afhjælpe.

Når vi alligevel i øjeblikket må gå imod forslaget, skyldes det, at der er nogle særlige problemer ved udsendelsen af dagblade som lydavisere, som vi mener bør behandles og belyses af mediekommissionen. Der er problemer i forbindelse med ophavsret og omfangsproblemer og økonomiske problemer. Ikke mindst det sidste er jo ikke helt uvæsentligt i en tid, hvor vi er tvunget til at indskrænke på alle andre områder og derfor er tilbageholdende med at udvide aktiviteter og fremsætte udgiftskrævende love.

For øvrigt er jeg enig med ministeren i, at der måske kan sættes spørgsmålstegn ved, om det er det rette tidspunkt at starte nye eller udvidede forsøg, om der overhovedet er behov for disse. En del kommuner er jo allerede i gang, og i betragtning af, at der desuden er en bred nyhedsformidling og nyhedsdækning og oplysningsvirksomhed i Danmarks Radio, og at man altså også kan fastholde nogle af de nyhedsudsendelser og informationer, man får, med en båndoptager, og i betragtning af, at der således allerede findes en del tilgængeligt informationsmateriale for blinde og svagsynede, og at der som påvist er en del uafklarede problemer i forbindelse med produktion af lydavisere, ønsker vi at afvente mediekommissionens behandling af disse problemer.

Så selv om vi i princippet har stor sympati og gerne vil være med til at sørge for et bedre tilbud og en bedre udbygget informationstjeneste til blinde og svagsynede, kan det konservative folkeparti ikke på nuværende tidspunkt støtte dette forslag.

Henrik Toft (V):

Venstres ordfører i denne sag, hr. Povl Brøndsted, er forhindret i at være til stede. Jeg skal derfor sige følgende.

Venstre anser information og oplysning som en borgerret i et samfund som det danske. Samfundets svageste grupper har selvfølgelig denne ret i samme omfang. På den baggrund er dette beslutningsforslag rigtigt. Det er væsentligt at finde veje for at imødekomme de svagsynedes behov. Vi må derfor stille

[Henrik Toft]

spørgsmålet: hvor stort er behovet for dagblade som lydavis? Det var godt og rigtigt, at der blev skabt mulighed for at få lokalaviserne på bånd, men radioens nyhedsformidling er meget dækkende, og suppleret med de mange aktuelle udsendelser, det daglige program byder på, er der også alsidighed. De mange telefonprogrammer giver mulighed for deltagelse, men vi kan i udvalget søge at få en behovsanalyse.

Det andet spørgsmål er, om det er en forsøgsordning, der er brug for. Er det ikke nærmere en samling af de erfaringer, der allerede findes i ind- og udland, der er interesse for, og en økonomisk beregning? Det vil være rimeligt at vurdere forslaget om dagblade som lydavis i forbindelse med mediepolitikken som helhed. Det må forventes, at mediekommissionen, som også ministeren omtaler, behandler handicappedes situation i relation til nyhedsformidlingen.

Venstre finder ikke, at det er en god idé at sætte et forsøgsarbejde i gang nu.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

I dette hus modtager vi jo daglig meget papir i form af betænkninger og bilag og meget andet, og vi kan nok slet ikke forestille os, hvordan det ville være, hvis vi ikke var i stand til at læse. Jeg tror ikke, vi kan forestille os, hvordan det ville være, hvis vi ikke var i stand til at få informationer fra flere forskellige sider og at læse flere forskellige aviser hver dag. Det er jo noget af det, det handler om. Det er jo ikke nok, at man har én radioavis, der har en alsidighedsforpligtelse. Det er også vigtigt, at man kan deltage i en debat, at man kan få informationer om, hvordan de forskellige synsvinkler er på et bestemt problem. For det er ikke kun et spørgsmål om at få information, det er også et spørgsmål om at kunne deltage i en proces og være med i debatten i demokratiet. Hvis man skal deltage i debatten, er det jo vigtigt, at man også får den information, som skal være baggrund for den debat, der foregår, og derfor mener jeg, at det er meget vigtigt, at man får sagen belyst fra flere sider.

Det er rigtigt, som fru Elisabeth Krog siger, at vi har nogle forsøg i gang med lokalavis, og at dette her er et nyt forslag, som ikke har været fremsat før. Det var de lokale lydavis, der har været fremsat forslag om

før, og som blev gennemført på biblioteksbasis.

Vi har bedt om at få det i gang som et forsøg, fordi vi stadig væk mener, at der er problemer i forbindelse med ophavsret og i forbindelse med nogle grænseaftaler, som eventuelt skal genforhandles. Hvis man ikke mener, at der er problemer i det, og at man ikke behøver at have et forsøg, men kan gå lige til sagen, vil det da ikke gøre det mindre tillokkende for os i hvert fald. Vi kan godt tage det helt store med det samme, hvis det er det, der bedst kan skabes flertal for.

Der er også blevet talt om mediekommissionen og om nok en underafdeling af den. Vi har lige fået betænkningen om pressestøtte, og det er muligt, at man burde have taget fat i det i den forbindelse. Jeg tror dog godt, man kan pille dette punkt ud uden at ødelægge resten af pressestøtteforslaget, for det har ikke så meget med hinanden at gøre, at det behøver at blive koblet sammen. Jeg vil være meget betænkelig ved, at man skulle have nok en omgang i mediekommissionen for at diskutere dette endnu en gang foruden den anden pressestøtte, vi skulle have, og så få det udsat i et halvt eller et helt år, eller hvor meget det ville blive.

Vi var meget positive over for, at vi sidste gang fik et flertal for de lokale lydavis, og håber på den baggrund også, at der vil være positiv stemning for dette forslag.

Tove Niemann (FP):

Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Poulsgaard, ikke kan være til stede, skal jeg på fremskridtspartiets vegne knytte nogle bemærkninger til forslaget. At blinde og læsehandicappede mennesker ligesom andre handicappede skal hjælpes mest muligt og med rigelige midler, er helt klart fremskridtspartiets opfattelse. Udgivelse af lydavis vil være af stor betydning for informationen af vore blinde medborgere, men spørgsmålet er, hvor omfattende et materiale denne lydavis skal indeholde. De daglige nyheder kan jo aflyttes i radioen. Derfor skal lydavisen måske kun indeholde kronikker, artikler osv.

Fremskridtspartiet vil gå positivt ind i udvalgsarbejdet og dér få belyst, om det er muligt gennem dette beslutningsforslag at få gennemført en realistisk hjælp vedrørende information til denne handicapgruppe.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

I CD er vi ikke så trygge ved at overlade de 10.000 mennesker, der er tale om her, til at argumentere på baggrund af den oplysning, de får i Danmarks Radio. Det synes vi ville være synd at sende dem i byen med. Derfor er der et reelt problem. Desværre er gruppen så lille. Det er heller ikke nok at sige, at den kan lytte til Radioavisen – og man kan også lytte til TV-Avisen, man kan sågar overvære teaterstykker, ved jeg – for at være med. Men det er det frie valg, det drejer sig om. Når vi andre går til bageren søndag morgen, er det jo med forventningens glæde, når vi går hjem med aviserne under armen og skal til at hygge os med dem. Det er lige præcis den mulighed, de mangler. De mangler at kunne få en bredspektret viden og at kunne tage den avis, der lige præcis dækker deres egen opfattelse; sådanne aviser findes der jo dog endnu, selv om det er ved at flyde en lille smule sammen. Det er sådan set det, problemet drejer sig om, for nok kan man få lydavisen fra Statens Bibliotek for Blinde, men den er jo også redigeret, og en af de ting, man specielt er interesseret i, er de politiske aspekter i kronikkerne osv.

En morsom anden ting, man meget gerne vil have også, er annoncer. Hele annonceverdenen er man jo lukket ude fra, og muligheden for at benytte sig af den også. Der er så mange ting, man ikke kan, og hvis man sammenligner landbruget med udviklingen inden for bøger for blinde bl.a., havde man trukket med hesteplov endnu, hvis man havde fulgt den takt, der er i udviklingen. Det er stadig væk et latterlig lille udsnit bind, der er udgivet for blinde, så man må supplere med Kristeligt Lydbibliotek, og hvad der ellers er, for overhovedet at få fat i nogle bøger. Det drejer sig om at få noget information.

Jeg er også glad ved, at vi ikke overlod Statens Bibliotek for Blinde og hele spørgsmålet om uddannelsen af blinde til det lokale selvstyre, for så havde det været småt med de forskellige former for uddannelse, man kunne få, for det er dyrt. Dette er jo også dyrt, og det er et problem.

Nu må jeg henholde mig til, hvad socialministeren sagde, og det gør jeg så med fortrøstning om, at mediekommissionen ikke skal bruges til at sylte disse ting, for de er meget væsentlige. I dag drejer det sig om at

kunne gøre sin stemme hørlig, og det er svært for de 10.000 mennesker. Derfor kan man måske sige, at det især angår senblinde. Hvilken fornøjelse har senblinde af andet end program 1, men det har de til gengæld, for deres tankevirksomhed og interesse for det levende liv bliver ikke mindre af, at de ikke kan se. Tværtimod opstår der et langt større behov for at kunne benytte sig af den slags information.

Jeg vil derfor håbe, at mediekommissionen ikke bliver nogen syltekrukke, men et sted, hvor man kan se, hvordan man kan sætte forsøget i gang.

Aase Olesen (RV):

Også det radikale venstre vil gerne gå ind i et positivt udvalgsarbejde med dette forslag. Det undrer mig egentlig lidt, at ingen af ordførerne har stillet det spørgsmål, som vi i hvert fald gerne vil have belyst i udvalget, nemlig: hvor meget koster dette forslag? Når vi ved det, kommer spørgsmålet, om det så er den rigtige måde at anvende disse penge på. Det må være væsentligt i en situation, hvor vi ikke bare kan tage løs, at få opklaret det, hvis vi vil ofre et bestemt beløb på området for blinde og svagtseende og læseretarderede.

Jeg tænker ikke mindst på, at der er en ny teknologi på vej. Jeg er ikke kyndig nok til at kunne sige, hvor tæt den er på at blive en realistisk mulighed for de svagtseende. For det er jo meget godt, at man måske kan få udgivet en daglig lydavis, men som den foregående taler har påpeget, bliver det jo også en avis, der bliver redigeret, men hvad sker der, hvis man nu får det sådan, at man ved hjælp af optisk læsning og en talende maskine kan få et fuldstændig frit valg af, hvilken avis man vil gå hjem med under armen?

Det synes vi i hvert fald er interessant at få noget mere at vide om under udvalgsarbejdet. Jeg skal i øvrigt undskyldte, at jeg glemte at sige, at ordføreren i denne sag er hr. Larsen-Ledet, som er forhindret i at være til stede. Sagen skal jo henvises til kulturudvalget.

Vi vil selvfølgelig også meget gerne se på forsøgsresultaterne i Sverige, netop ud fra den problematik, som hedder prioritering, som jeg lige nævnte. Da det nu er socialministeren, der har sagen i dag, kunne jeg da i

[Aase Olesen]

den forbindelse godt tænke mig at spørge, om man i socialministeriet har arbejdet videre på de beregninger og de papirer, som vi i sin tid havde i socialudvalget, om sekretærordninger til handicappede og til blinde. Det var på et tidspunkt til debat, men vi kom egentlig ikke videre. Jeg er fuldstændig klar over, at de to ting for så vidt ikke dækker hinanden, men de har dog noget med hinanden at gøre. Jeg er også fuldstændig klar over, at det afgørende for mange blinde er at være selvhjulpne, men ikke desto mindre findes der jo handicappede, som både er blinde og på anden måde også har behov for støtte. Derfor ville det nok være rimeligt, om vi i socialudvalget vendte tilbage til den sag, som vi ikke har fået gjort noget ved.

Wilhelm (VS):

Det er et meget spændende forslag, SF har stillet her. I VS er vi enige i, som forslagsstillerne skriver i bemærkningerne, at blinde og svagtseende ikke bare skal have adgang til særligt fremstillede lydavisere med klip fra forskellige dele af pressen, men skal have samme adgang til at vælge den avis, de helst vil have, og kunne købe den dagligt på samme vilkår som andre, blot som lydbånd.

Man kunne også spørge videre: hvorfor egentlig kun aviserne? Som fru Aase Olesen og fru Yvonne Herløv Andersen var inde på, er der kolossale mangler for blinde og svagtseende, også når det gælder alle andre udgivelser, lærebøger og skønlitteratur og samfundsdebatlitteratur. Man kunne måske endda forestille sig Folketingstidende, hvis man ville være så harsk.

Vi har sympati for, at der bliver en mere demokratisk adgang til disse medier, som er tilgængelige for os, der kan se, men samtidig er jeg blevet forbløffet over forslaget på grund af forskellige praktiske ting. Jeg har svært ved at sætte mig ind i, hvor funktionelle sådanne lydavisere egentlig vil være for disse mennesker, om de kan håndteres, om man kan finde rundt i dem.

Jeg har også meget svært ved at forestille mig, at de kan laves så billigt, som der står i bemærkningerne, men det er da fremragende, hvis det er rigtigt. For en forhøjelse af abonnementsprisen på bare 2 pct. ville man kunne lave denne serviceydelse, så blinde og svagtseende kunne få deres avis som lydbånd

på samme vilkår, som vi andre får den som nåletræer. 2 pct. af abonnementsprisen er omkring ½ pct. af driftsbudgettet på de store aviser, der har annonceindtægter. Kan det virkelig gøres så billigt?

Jeg gik på folketingets bibliotek under forberedelsen af dette ordførerskab, og da rigspolitichefens kundgørelser endnu ikke er kommet tilbage, fandt jeg noget andet læsestof; en ganske almindelig hverdags Information på 12 sider tager det 4-5 timer at læse ind på et lydbånd fra ende til anden. En ganske almindelig Søndagsberlinger eller søndags-Jyllands-Posten tager det 14-15 timer at læse ind på et lydbånd fra ende til anden, som det jo egentlig foreslås her. Jeg gjorde det ikke, må jeg sige - Gud forbyde det - jeg lavede en lille test, målte læsestoffet op og regnede på det.

Jeg ville ikke have holdt til en hel Søndagsberlinger eller en hel søndags-Jyllands-Posten. Det tror jeg heller ikke der er andre der gør. Vi kan jo sidde og vælge efter overskrifterne, men hvordan ville blinde og svagtseende finde rundt i disse 15 timers lydbånd? Hvor længe ville man være om at finde den annonce, radioprogrammet med koncerterne, den reklametekst eller den leder, man havde brug for? Jeg har altså ikke fantasi til at forestille mig, at det er særlig handy, men det er muligt, at jeg mangler informationer.

I hvert fald er der masser af praktiske problemer, og dem vil vi gerne være med til at få diskuteret under udvalgsarbejdet. De praktiske problemer kan naturligvis også belyses, som SF foreslår, ved en forsøgsordning. Alt i alt må jeg sige, at vi er forbløffet over, at det kan lade sig gøre for nogenlunde den pris; vi er forbløffet over, om det skulle vise sig, at det virkelig var håndterlige og funktionelle redskaber for dem, der her skal hjælpes. Det er jo helt anderledes end med bøger, som man naturligvis vælger selektivt.

Men vi har stor sympati for sagen, og selv om det viser sig, at det kan lade sig gøre, synes jeg stadig væk, at man, som fru Aase Olesen siger, skal prøve at overveje, om det så er lige præcis dér, pengene bruges bedst, i betragtning af hvor store mangler der er for de blinde og svagtseende med hensyn til adgang til det læsestof, vi andre har adgang til.

Ingerlise Koefoed (SF):

[Ingerlise Koefoed]

Jeg vil gerne takke for den sympati, som de fleste af ordførerne her har vist vores forslag. Jeg vil gerne til indledning sige, at et forslag af den art stiller vi selvfølgelig ikke lige ud af vores eget hoved. Det er vi blevet inspireret til ved at følge debatten i de kredse, hvor der kommer mange blinde og svagsynede: i Dansk Blindesamfund, i institutionen Kultur- og Litteraturorientering. Vi har fulgt med i en konference, som danske dagblade har holdt med de blinde om dette spørgsmål, og vi har også prøvet at følge med i udviklingen i Sverige med hensyn til at lave lydavisere for blinde, svagsynede og læsehændicappede.

Da mediekommissionen i sin tid blev nedsat, lavede SF en forespørgselsdebat, hvor vi tog forskellige problemer i forbindelse med mediekommissionen op. Vi foreslog, at man skulle udvide mediekommissionen med repræsentanter for blinde og svagsynede, men det blev afvist fra statsministerens side, fordi der jo så var mange, der skulle være repræsenterede i den kommission, som man sagde. Naturligvis var de blinde og svagsynede velkomne til at gøre deres synspunkter gældende over for mediekommissionen.

Det ved jeg at de har gjort. Jeg ved, at de har sendt en deputation til mediekommissionen, og jeg ved også, at mediekommissionen vist nok, som jo alle gør, har stillet sig velvilligt over for deres ønsker, men jeg tror, at et spørgsmål af denne art er et lille spørgsmål i en kommission som mediekommissionen, der jo behandler hele medieområdet og alle de andre svære tekniske, informationsmæssige og jeg ved ikke hvad for nogle problemer. Jeg tror, at det meget nemt drukner. Det er en af årsagerne til, at jeg har ønsket, at vi i dag skulle tage en debat om spørgsmålet lyd-dagblade for blinde, svagsynede og, som hr. Søren Hansen gjorde opmærksom på, læsehændicappede, for det er nemlig ikke alene de 10.000 blinde og svagsynede, det drejer sig om.

Om ikke andet må denne debat og det udvalgsarbejde, vi nu laver i kulturudvalget, tilstilles mediekommissionen. Når vi får mediekommissionens betænkning, må vi se, hvor mange sider man har villet ofre på problemet. Har man ikke villet det, må vi tage sagen op igen her i folketinget. Men jeg håber stadig væk, at vi uafhængigt af mediekommissionen kan arbejde videre med det.

Der er blevet stillet det spørgsmål, om det mon var det rette tidspunkt at fremsætte dette forslag på. Sådan et spørgsmål kan man jo altid stille, for man kan altid sige: ja men lige henne om hjørnet kommer måske en anden løsning. Det kan da også være, man kunne gøre det på en anden måde, hvad jeg ikke skal nægte. Det kan godt være, at der om 5 eller 10 år er en anden løsning, men hvad med alle de mennesker, der er blinde og svagsynede og læsehændicappede i dag? Hvorfor skal de hele deres liv finde sig i, at ordningen af deres forhold, opfyldelsen af deres helt rimelige krav bliver udskudt til en anden dag, hvor man måske har fundet en anden og måske billigere løsning på problemet?

Jeg mener ikke, vi kan blive ved. Jeg mener, at de blinde og svagsynede i de senere år har gjort et meget, meget stort arbejde for at gøre befolkningen opmærksom på, at de ikke får den information, de har brug for, at de ønsker at være ligestillede med befolkningens informationsmæssigt, at de, som fru Yvonne Herløv Andersen så rigtigt sagde, ønsker at have det frie valg imellem forskellige informationer, imellem forskellige synspunkter. Det har de ikke, men det bør de have.

Det er rigtigt, som socialministeren sagde, og som fru Elisabeth Krog vist også mente, da hun sagde, at dette forslag havde været fremsat før, at der nu eksisterer 37 lokale lydavisere, som dækker 46 kommuner. Jeg beklager, at der i bemærkningerne til forslaget står ca. 20 kommuner. Udviklingen er jo gået hurtigt, efter at SF's forslag om statsstøtte til lokale lydavisere blev gennemført, men det hjælper ikke på det store informationsproblem. Det er i orden: nu kan de blinde og svagsynede i 46 af 275 kommuner blive orienteret om, hvad der sker i nærområdet, og det er vigtigt for dem, men stadig væk er de ikke ligestillede med hensyn til information på landsplan.

Der er et erfaringsgrundlag, siger socialministeren, ligesom også ophavsretsspørgsmålet er behandlet med hensyn til de lokale lydavisere. Det er rigtigt, at der er et erfaringsgrundlag fra Sverige, og kan vi fra landslydavisen overføre de ting direkte på behandlingen af dette forslag, er det da helt i orden. Jeg har bare syntes, det var rimeligt at gøre opmærksom på, at der stadig kunne

[Ingerlise Koefoed]

være nogle problemer med hensyn til at overføre danske dagblade til lydavis.

Ophavsretsspørgsmålet, som blev løst omkring de lokale lydavis, var et andet end ophavsretsspørgsmålet i forbindelse med lyd-dagblade, for i lyd-dagblade drejer det sig jo simpelt hen om, at man på den samme redaktion laver det samme stof i to forskellige udgaver. Spørgsmålet er, om det ikke er noget, der kan indgå i journalistkontrakter og sådan noget og høre med i det daglige arbejde. Det skal jeg i øvrigt ikke blande mig i, men det er klart, at der er brug for at undersøge det nærmere.

Jeg tror altså, det er meget vigtigt, at vi i hvert fald i kulturudvalget tager dette problem op til nøjere undersøgelse. Jeg håber også, at vi, ud over at vi allerede har fået et brev fra Blindesamfundet, igen denne gang i kulturudvalget får besøg af de blinde og svagsynede, for der er jo ikke nogen, der bedre end dem selv kan fortælle, hvilke behov de har informationsmæssigt, og jeg ved, at da vi sidste gang behandlede forslaget om en lokal lydavis og et særligt statstilskud til den, så var det faktisk organisationernes repræsentanter selv, som overbeviste folketingets kulturudvalg om, at det var rigtigt, at der var et behov, som det for os andre en gang imellem måske kan være lidt svært at forstå, hvad jeg kan høre af en del af debatten her.

Hr. Wilhjelm spurgte om forskellige ting. For det første var han inde på, at der nok også var andre ting, man burde kunne få på bånd, f. eks. Folketings-tidende. Ja, det kan man da godt ønske sig, men jeg vil da sige, at jeg i hvert fald er orienteret om, at blinde, der ønsker f. eks. at få denne debat tilsendt, faktisk får den tilsendt på lydbånd, så muligheden eksisterer. Om der så skulle være nogle, der havde lyst til at have alle forhandlingerne liggende på bånd, kan jeg måske nok stille mig lidt tvivlende over for.

Der var et teknisk spørgsmål, nemlig om lydavis overhovedet kunne være funktionelle, om de blinde og svagsynede overhovedet ville kunne finde rundt i lydaviserne. Jeg mener, at man i hvert fald i de lokale lydavis har indbygget et register, en indholdsfortegnelse, med nogle forskellige signaler, der gør, at man kan finde frem til det stof, som man ønsker at finde frem til, hurtigt; men jeg skal i øvrigt ikke gøre mig klog på

de tekniske ting. Dem må vi se nærmere på. De meldinger, jeg har fået fra folk, der i øvrigt er interesseret i dette og har en meget stor interesse i, at det kommer igennem, siger, at det skulle kunne lade sig gøre, men det er klart – og det er der gjort opmærksom på i forslaget – at der kan være et spørgsmål om omfanget. Det er noget, vi må tage stilling til og diskutere med organisationerne. Vil de have reklamerne med, ønsker de annoncerne, ønsker de måske Kramboden, men ikke andre annoncer, hvad vil annoncørerne sige til det osv.?

At det skulle forhøje abonnementsprisen med 2 pct., har jeg fra de samme kilder, som jeg har mine øvrige tekniske og halvtekniske oplysninger fra. Også det vil jeg meget gerne gå nærmere ind i, men det er klart, at forestiller man sig, at en avis som Berlingske Tidende eller Politiken skal udkomme som lydavis, og at grundudgifterne ved at fremstille en lydavis er dækket, vil det næppe blive så forfærdelig dyrt at abonnere på den avis, under forudsætning af, naturligvis, at alle abonnenter er med til at betale det, som det koster at udgive et lyd-dagblad til de blinde, læsehandicappede og svagsynede, og det kan jeg ikke forestille mig at alle abonnenterne ikke vil være indstillet på, i hvert fald ikke hvis jeg skal måle på den sympati, der her i folketinget plejer at blive udtrykt for, at de blinde og svagsynede skal have samme chancer som os andre.

Men som sagt, jeg takker for debatten. Jeg vil godt sige til socialministeren til sidst, at jeg havde regnet med, at forslaget ville blive sendt til statsministeren eller kulturministeren, for det er jo egentlig ikke et socialt spørgsmål – selv om der ikke er noget ondt i sociale spørgsmål – men et informations-kultur-presse-spørgsmål. Jeg forstår imidlertid, at socialministeren har fået hjælp fra kulturudvalget til nogle af de vanskelige spørgsmål.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Der kan jo altid være vanskeligheder med at placere en sag, som i virkeligheden har tilknytning til flere ministerier, men jeg håber, det lykkes alligevel at videreføre diskussionen, selv om det nu er blevet socialministeren, der måske lidt ekstraordinært har overtaget denne opgave.

[Socialministeren]

Når jeg har bedt om ordet, er det, fordi fru Aase Olesen stillede et helt konkret spørgsmål, nemlig hvorvidt man i socialministeriet arbejder videre med spørgsmålet om sekretærbistand til blinde.

Jeg kan hertil sige, at i arbejdsministerens regie sidder der et udvalg vedrørende de handicappede og arbejdsmarkedet med formanden for Dansk Blindesamfund, Svend Jensen, som formand, og spørgsmålet om sekretærbistand til blinde er overgået til behandling i dette udvalg, hvor man ser på disse spørgsmål i bredere forstand, nemlig i relation til handicappede som helhed. Dette udvalg har, så vidt jeg er orienteret, for ikke så længe siden afgivet en indstilling til arbejdsministeren om at etablere en forsøgsordning omkring bistand til handicappede. Der står sagen på nuværende tidspunkt, og så kan vi vende tilbage til, hvordan vi skal diskutere den videre.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 27. januar 1983, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 16.37
